

Mål och lagstiftning inom avfallsområdet

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Eu:s miljö- och avfallspolitik	3
3. Eu:s avfallslagstiftning	4
3.1 Den övergripande lagstiftningen	4
3.2 Lagstiftningen om förfarande vid avfallshantering	4
3.3 Lagstiftning om speciella avfallsflöden	4
4. Sveriges avfallshantering	4
4.1 Miljöbalken	4
5. Sveriges avfallspolitik	5
6. Avfallsregler i EU och Sverige	6
7. Nationella miljömål	13
7.1 Revidering av nationella miljömål	13
8. Regionala miljömål	14
8.1 Regionala miljömål för Stockholms län	14
9. Regionala utvecklingsplaner för Stockholmsregionen (RUFS)	18

1. Inledning

Tyresös framtida avfallshantering påverkas av en rad styrande och vägledande dokument. Lagar och krav anger miniminivån som ska uppfyllas medan olika mål sätts upp för att fungera som vägledande dokument för avfallshandlingens riktning. I denna bilaga beskrivs överskådligt de lagar och målsättningar som utgör förutsättningarna för avfallsplaneringen. För den som vill fördjupa sig i frågan, hänvisas till respektive måldokument, förordning eller direktiv.

2. EU:s miljö- och avfallspolitik

EU:s miljö- och avfallspolitik är av stor betydelse för Sverige då den genom direktiv, förordningar och strategier styr och vägleder utvecklingen av den svenska avfallspolitiken. En viktig hörnsten för EU:s miljöpolitik är miljöhandlingsprogrammet, *Miljö 2010: Vår framtid, vårt val* som antogs av gemenskapen under sommaren år 2002. Programmet som bygger på fem tidigare handlingsprogram, fastställer prioriteringar och mål för EU:s miljöpolitik fram till år 2010 och därefter. En hållbar användning av naturresurser och avfallshantering framhålls som ett av programmets fyra prioriterade områden. Särskilt framhålls vikten av att bryta sambandet mellan avfallsproduktion och ekonomisk tillväxt samt att kraftigt minska mängden avfall som genereras.

Programmet omfattar två kvantitativa mål inom avfallsområdet. Dessa innebär att den slutgiltiga mängden avfall som genereras skall minska med ca 20 procent från år 2000 fram till år 2010 och med cirka 50 procent fram till år 2050. För det farliga avfallet finns ett särskilt mål som innebär att jämfört med år 2000 minska den mängd farligt avfall som bortskaffas med cirka 20 procent fram till 2010 och med 50 procent fram till år 2020.

EU har tidigare antagit fyra grundläggande principer som ska vara styrande för all avfallshantering:

- Principen om förhindrande av avfallets uppkomst
- principen om producentansvar och förorenaren betalar (PPP)
- försiktighetsprincipen
- närhetsprincipen

Principerna konkretiserades när EU:s medlemsländer antog en avfallsstrategi år 1996. I avfallsstrategin står det bland annat att återanvändning och återvinning av avfall ska uppmuntras. Med återvinning menas även avfallsförbränning som innebär att den utvunna energin utnyttjas. Materialåtervinning ska prioriteras framför energiutvinning när det är miljömässigt motiverat. Deponering ska endast ses som en sista utväg i avfallshandlingen. Denna prioriteringsordning kallas även för EU:s avfallshierarki, se avfallsplanen.

Ett löpande arbete för att nå målet om ett uthålligt samhälle pågår inom gemenskapen och olika strategiska dokument indikerar att inriktningen för EU:s avfallspolitik kommer fortsätta i samma riktning. I bland annat EU:s strategi för förebyggande och återvinning av avfall behandlas vikten av att minska mängden genererat avfall. Fler nya direktiv och förordningar som bland annat ska leda till att avfallsmängderna minskar och att avfallshandlingen medför en mindre påverkan på miljön, kan därför väntas.

3. EU:s avfallslagstiftning

EU utformar direktiv och förordningar som sedan implementeras i medlemsländerna för att uppnå miljömål och principer inom avfallsområdet. EU:s avfallslagstiftning kan delas in i tre olika kategorier: *den övergripande lagstiftningen, lagstiftningen om förfarande vid avfallshantering och lagstiftning om speciella avfallsflöden.*

3.1 Den övergripande lagstiftningen

I den övergripande lagstiftningen fastställs den allmänna ramen för avfallshanteringen. Direktiv 1991/156/EG innehåller övergripande regler för kontroll och omhändertagande av avfall, definitioner för vissa begrepp inom avfallsområdet, bestämmelser om att varje medlemsland ska ha en avfallsplan, bestämmelser om tillståndsplikt för avfallsanläggningar med mera. Rådets direktiv 94/31/EG kompletterar ramdirektivet när det gäller farligt avfall. Direktivet om farligt avfall införlivades i svensk rätt genom förordningen (SFS 1996:971) om farligt avfall och finns nu i avfallsförordningen.

3.2 Lagstiftningen om förfarande vid avfallshantering

I lagstiftningen om förfarande vid avfallshantering regleras behandlingsmetoder som biologisk behandling, förbränning och deponering. Inom denna grupp ryms bland annat deponeringsdirektivet (1999/31/EG) och direktivet om förbränning (2000/76/EG).

3.3 Lagstiftning om speciella avfallsflöden

Lagstiftning om speciella avfallsflöden reglerar bland annat förpackningar och förpackningsavfall, spilloljor, batterier och uttjänta fordon. Direktiv inom dessa områden behandlar kvalitativt och kvantitativt förebyggande av avfall.

4. Sveriges avfallslagstiftning

Avfallshanteringen regleras genom ett omfattande regelverk där miljöbalken (SFS 1998:808), avfallsförordningen (SFS 2001:1063) och förordningar om producentansvar är de viktigaste. Dessa kompletteras av flera andra förordningar och lagar som exempelvis reglerar specifika avfallsströmmar, behandling och transport av avfall. Avfallshantering och producentansvar klargörs i balkens femtonde kapitel. Där finns exempelvis definitioner för avfall, hushållsavfall, hantering av avfall, producent och fastighetsinnehavare.

4.1 Miljöbalken

Sveriges miljölagstiftning finns sedan år 1999 samlad i miljöbalken. Syftet med balken är att främja en hållbar utveckling och på sikt säkerställa levande och kommande generationer en hälsosam och god livsmiljö. Vid alla tillfällen och situationer ska balkens allmänna hänsynsregler

(2 kap.) användas. De allmänna hänsynsreglerna innehåller ett antal principer som skall användas så att balkens syfte uppfylls.

Tabell 1. Miljöbalkens principer

Princip	Innebörd
1 § Bevisbördighetsregeln	Verksamhetsutövaren har bevisbördan (ska kunna bevisa att rimlig hänsyn tagits med avseende på verksamheten).
2 § Kunskapskravet	Verksamhetsutövaren ska ha den kunskap som krävs för att veta miljökonsekvenserna av ett visst handlande.
3 § Försiktighetsprincipen	Redan risken för en negativ påverkan medför skyldigheter att vidta skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått. Här gäller också principen om att förorenaren betalar (PPP) och att bästa möjliga teknik används (BAT).
4 § Produktvalsprincipen/ substitutionsprincipen	Alla ska välja sådana kemiska produkter och varor som är minst skadliga för miljön.
5 § Hushålls- och kretsloppsprincipen	Alla ska hushålla med råvaror och energi.
6 § Lokaliseringsprincipen	Den plats som är lämpligast för miljön ska väljas.
7 § Skälighetsprincipen	Kraven på hänsyn ska vara miljömässigt motiverade utan att vara orimliga.

5. Sveriges avfallspolitik

I skrivelsen *En nationell strategi för avfallshanteringen* (Skr. 1998/99:63) ges en samlad bild av regeringens politik för hantering av avfall. Avfallsstrategin innehåller regeringens mål och policy för avfallshanteringen. Även om strategin är något till åren, är den fortfarande utgångspunkt för avfallshantering inom såväl Sverige som hela EU.

Ett samhälle med giftfria och resurssnåla kretslopp, *Kretsloppspropositionen*, (Prop. 2002/03:117) är regeringens senaste proposition inom avfallsområdet. I propositionen föreslår regeringen mål, strategier och åtgärder för att fortsätta utvecklingen mot ett samhälle med giftfria och resurssnåla kretslopp. I propositionen fastställs att den tidigare inriktningen på avfallspolitiken gäller och att den bör utvecklas med EU:s avfallshierarki som modell. Kretsloppspropositionen har medfört och kommer att medföra en rad förändringar inom olika områden. Några exempel på detta är att producentansvaret kvarstår men att insamlingssystemet blir mera lättillgängligt och konsumentvänligt, kommunernas planerings- och informationsansvar utökas, stärks och att kommunernas ansvar för insamling av hushållens farliga avfall betonas, ett nationellt avfallsråd tillsätts och att skatt på förbränning av avfall utreds.

6. Avfallsregler i EU och Sverige

Tabell 2. Avfallsregler i Sverige och EU

Regler redovisas inom sex huvudområden: Övergripande, Transporter, Behandling och hantering av avfall, Producentansvar, Övrigt samt Användning av avfall.

Sakområde/ delområde	EU:s rättsakter/ internationella konventioner	Lagar och förfordningar	Föreskrifter
1. Övergripande	Rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall Andrat genom direktiv 91/156/EEG och 91/692/EEG (Rapporterings- direktivet)	Miljöbalken (1998:808) (MB) 2, 9-15 kap Avfallsförfordningen (2001:1063) SFS 1998:899 om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2000:14) om tidpunkt för anmälan av anmälningspliktig verksamhet NFS 1991:3 Föreskrifter om kommunal avfallsplan NFS 2002:32 ändring av 1991:3
Avfallsstatistik	Rådets Förfordning nr 2150/2002 av den 25 november om avfallsstatistik	Förfordning (2004:989) om översyn av vissa miljöfarliga verksamheter	
2. Transporter			
Avfall		Avfallsförfordning (2001:1063)	Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2005:3) om transport av avfall
Farligt avfall		Lag (1982:821) om transport av farligt gods. Förfordning (2006:311) om transport av farligt gods	Räddningsverkets föreskrifter om transport av farligt gods (ADR)

Sakområde/ delområde	EU:s rättsakter/ internationella konventioner	Lagar och förordningar	Föreskrifter
In- och utförsel	Rådets förordning (EEG) nr 259/93 av den 1 februari 1993 om övervakning och kontroll av avfalls-transporter inom, till och från Europeiska gemenskapen. Ändrad genom förordningarna 120/97 (rättad genom 120R/97) och 225/2001 samt Kommissionens beslut den 24 november 1999. Rådets förordning (EG) nr 1420/1999 av den 29 april 1999 och kommissionens förordning (EG) nr 1547/1999 om fastställande av gemensamma regler och förfaranden som ska tillämpas på transporter av vissa avfallsslag till vissa länder utanför OECD.	Förordning (1995:701) om gränsöverskridande transport av avfall	
3. Behandling och hantering av avfall			
Sortering av avfall		Avfallsförordning (2001:1063)	NFS 2004:4 och AR om hantering av brännbart och organiskt avfall
Mellanlagring		Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Avfallsförordningen (2001:1063)	
Förbränning	Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/76/EG av den 4 december 2000 om förbränning av avfall	Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2002:28) om avfallsförbränning

Sakområde/ delområde	EU:s rättsakter/ internationella konventioner	Lagar och förfordningar	Föreskrifter
		Förordning (2002:1060) om avfallsförbränning	Naturvårdsverkets föreskrifter och AR (NFS 2004:4) om hantering av brännbart och organiskt avfall
			Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2002:26) om utsläpp till luft från förbränningsanläggning gar med en effekt på 50 MW eller mer
Deponering	Rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall	Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfarande för mottagning av avfall vid anläggning för deponering av avfall
	Rådets beslut av den 19 december 2002 om kriterier och förfaranden för mottagning av avfall via avfallsdeponier i enighet med artikel 16 i och bilaga II till direktiv 1999/31/EG	Förordning (2001:512) om deponering av avfall	NFS 2004:4 och AR om hantering av brännbart och organiskt avfall
		15 kap. 34 § MB	
		22 kap MB	
		Lag (1999:673) om skatt på avfall	
Biologisk behandling		Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	
		Allmänna hänsynsreglerna 2 kap. Miljöbalken	
4. Producentansvar	Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/96/EG av den 27 januari 2003 om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter	Förordning (2005:209) om producentansvar för elektriska eller elektroniska produkter	NFS 2001:8 Föreskrifter och AR om yrkesmässig förbehandling av el- avfall
El-avfall		Förordning (2000:208) om producentansvar för glödlampor och vissa belysnings- armaturer	

Sakområde/ delområde	EU:s rättsakter/ internationella konventioner	Lagar och förfordningar	Föreskrifter
Bilar	Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/53/EG av den 18 september 2000 om utjänta fordon Kommissionens beslut (2002/525/EG) respektive (2005/293/EG)	Bilskrotningslagen 1975: 343 Bilskrotningsförford- ningen. (2007:186) Förfordning (1997:788) om producentansvar för bilar	NFS 2002:2 föreskrifter om skrotbilsverksamhet
Däck		Förfordning (1994:1236) om producentansvar för däck	
Returpapper		Förfordning (2004:557) om producentansvar för returpapper	SNFS 1996:15 föreskrift om uppföljning av insamlingsnivå m.m. för returpapper
Förpackningar	Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall	Förfordning (2006:1273) om producentansvar för förpackningar Förfordning (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar	
5. Övrigt			
Batterier	Rådets direktiv 91/157/EEG av den 18 mars 1991 om batterier och ackumulatorer som innehåller vissa farliga ämnen Anpassat till teknisk utveckling genom Rådets direktiv 98/101/EG och Kommissionens direktiv 93/86/EEG	Lag (1990:1332) om avgifter för miljöfarliga batterier Förfordningen (1997:645) om batterier	

Sakområde/ delområde	EU:s rättsakter/ internationella konventioner	Lagar och förfordningar	Föreskrifter
Kvikksilver		Förordning (1998:944) om förbud m.m. i vissa samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter	
PCB	Rådets direktiv 96/59/EG av den 16 september 1996 om bortskaffande av polyklorerade bifenyl och polyklorerade terfenyl (PCB/PCT)	Förordning (1998:122) om bortskaffande av PCB m.m. SFS 1985:837 och 1998:122	Föreskrift från KemI (7 kap 4 § 17 i KIFS 1998:8) om anmälan till produktregistret av PCB och PCT som ska göras av importörer och tillverkare.
Priority Pollutants (POP:s)	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 850/2004 om långlivade organiska ämnen Stockholmskonventionen n Protokoll om långlivade organiska ämnen till konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar Hclcom Parcom	Förordning (2007:19) om PCB m.m.	
Spilloljor	Rådets direktiv 75/439/EEG av den 16 juni 1975 om omhändertagande av spilloljor	Förordning (1993:1268) om spillolja	Skydd mot mark – och vattenföroreningar vid lagring av brandfarliga vätskor (SNFS 2003:24)
Avfall från fartyg	Europaparlamentets och Rådets direktiv 2000/59/EG av den 27 november 2000 om mottagningsanordninga r i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester	Lag 1980:424 om förorening från fartyg Förordning (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg	Sjöfartsverkets föreskrifter om åtgärder mot vattenförorening från fartyg (SJÖFS 1985:19), ändrad genom (SJÖFS 2001:15)

Sakområde/ delområde	EU:s rättsakter/ internationella konventioner	Lagar och förfordningar	Föreskrifter
Dumpning	Londonkonventionen Marpol		Sjöfartsverkets föreskrifter och allmänna råd om mottagning av avfall från fartyg (SJÖFS 2001:12)
	Helsingforskonvention- en, Londonkonvention- en	15 kap MB Avfallsförordningen 2001:1063	Sjöfartsverkets föreskrifter om mottagning av avfall från fritidsbåtar (SJÖFS 2001:13)
Animaliska biprodukter	Europaparlamentets och Rådets förordning nr 1774/2002 av den 3 oktober 2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att använda som livsmedel	Epizootilagen 1999:657	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hantering av smittförande avfall från hälso- och sjukvården, SOSFS 1999:27(M), ändrad genom SOSFS 2000:4 (M)
		Zoonoslagen 1999:658	
		Epizootiförordning 1999:659	
		Smittskyddslagen 2004:168	
		Tilkännagivande (2006:1038) om de EG-bestämmelser som kompletteras av epizootilagen (1999:657)	
Jordbruksavfall		Tilkännagivande (2006:1039) om de EG-bestämmelser som kompletteras av zoonoslagen (1999:658)	Föreskrifter (SJVFS 1998:34) om hantering av djurkadaver och animaliska biprodukter. Ändrade genom SJVFS 2003:58/61
		12 kap MB Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket	Föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring
Radioaktivt avfall	Rådets direktiv 96/29/Euratom av den 13 maj 1996 om fast- ställande av grund- läggande säkerhets- normer för skydd av arbetstagarnas och allmänhetens hälsa mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning	Strålskyddslagen, SFS 1988:220	SSI FS 2005:1 Föreskrifter och allmänna råd om hantering av aska som är kontaminerad med cesium-137 (SSI FS 1992:4)
		Strålskyddsförordni- ngen, SFS 1988:293	
		Lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.	Föreskrifter om brandvarnare som innehåller strålkälla

Sakområde/ delområde	EU:s rättsakter/ internationella konventioner	Lagar och förordningar	Föreskrifter
	Rådets direktiv 92/3/EURATOM om gränsöverskridande transporter av radioaktivt avfall	Förordning (1984:14) om kärnteknisk verksamhet. Lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. Förordning (1981:671) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle Lagen (1988:1597) om finansiering av hantering av visst radioaktivt avfall. Förordningen (1988:1598) om finansieringen av visst radioaktivt avfall m.m. Lag (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet Förordning (2007:193) om producentansvar för vissa radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor Förordning (2007:161) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet	med radioaktivt ämne SSI FS 2001:1 Föreskrifter om hantering av radioaktivt avfall och kärnavfall vid kärntekniska anläggningar SSI FS 1998:1 Föreskrifter om slutligt omhändertagande och använt kärnbränsle och kärnavfall SSI FS 1995:4 Föreskrifter om kontroll vid in- och utförsel av radioaktivt avfall SSI FS 1983:7 Föreskrifter mm om icke kärnenergiknutet radioaktivt avfall SKIFS 2002:1 Föreskrifter om säkerhet vid slutförvaring av kärnämne och kärnavfall

Sakområde/ delområde	EU:s rättsakter/ internationella konventioner	Lagar och förfordningar	Föreskrifter
6. Användning av avfall	Rådets direktiv 86/278/EEG av den 12 juli 1986 om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket	Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd 2 kap MB Förordning (1994:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter	NFS 2001:5 Föreskrifter om ändring av kungörelse (SNFS 1994:2) med föreskrifter om skydd av miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket.

7. Nationella miljömål

Det övergripande målet för miljöarbetet är att vi till nästa generation, det vill säga med sikte på år 2020, ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Med detta som utgångspunkt har riksdagen i april 1999 antagit femton nationella miljö kvalitetsmål. I november 2005 antogs ytterligare ett. Idag finns det således totalt 16 nationella miljö kvalitetsmål.

Till de 16 miljö kvalitetsmålen har regeringen fastställt delmål och av dessa är det flera som direkt berör avfallshanteringen.

De nationella miljö kvalitetsmålen utgör utgångspunkt för vad som ur miljösynpunkt kan anses som en hållbar avfallshantering. En hållbar avfallshantering förutsätter dock också att det till exempel finns en tydlig ansvarsfördelning mellan olika aktörer och ett väl fungerande regelverk.

Avfallshanteringen har betydelse för många av miljömålen, men miljömålen "God bebyggd miljö", "Begränsad miljöpåverkan" och "Giftfri miljö" är av störst betydelse.¹ Dessa miljömål samt de delmål som Riksdagen fastställt återges i tabell 3 nedan tillsammans med ytterligare fyra av miljömålen för vilka avfallshanteringen bidrar till miljöpåverkan av betydelse.

7.1 Revidering av nationella miljömål

Vart fjärde år ska Miljömålsrådet göra en samlad utvärdering av miljömålsarbetet i Sverige. Den första utvärderingen gjordes 2004 och den andra utvärderingen lämnades till regeringen i mars 2008. Där föreslås följande reviderade delmål för avfall inom det nationella miljömålet *God bebyggd miljö*:

¹ Naturvårdsverket (2005): "Strategi för hållbar avfallshantering, Sveriges avfallsplan".

År 2015 tas resurserna i avfallet till vara i så hög grad som möjligt, samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras. Avfallshanteringen är effektiv för samhället och enkel för konsumenterna. För att delmålet ska bedömas vara uppfyllt ska följande preciseringar vara uppnådda:

- Den totala mängden avfall och avfallets farlighet har minskat jämfört med 2004 (omfattar ej gruvavfall).
- Insamlingen är estetiskt tilltalande och har god tillgänglighet och säkerhet för hushållen samt säkerställer en separat insamling av farligt avfall. Minst 90 procent av hushållen är nöjda med insamlingssystemen.
- Nedskräpningen utomhus på platser som allmänheten har tillträde till har minskat med 50 procent jämfört med år 2008.
- Minst 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker tas omhand så att växtnäringen kan utnyttjas.
- Minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp utnyttjas som växtnäring. Minst hälften återförs till åkermark.

Bland möjliga styrmedel anges:

- Införa föreskrift/förordning med krav på kommunerna att upprätta avloppsstrategier/planer inklusive fosforåterföring.

8. Regionala miljömål

Landets länsstyrelser har det övergripande ansvaret för att bryta ned och regionalisera de nationella miljö kvalitetsmålen i syfte att anpassa dem till rådande regionala förutsättningar och behov. Länsstyrelsen ska tillsammans med andra regionala myndigheter och organ och i dialog med kommuner, näringsliv, frivilliga organisationer och andra aktörer säkra att miljö kvalitetsmålen och delmålen får genomslag i länen. De fastställda regionala miljömålen är i sin tur vägledande på lokal nivå, det vill säga hos länets kommuner och företag. Länsstyrelserna ska ge kommunerna underlag och hjälpa dem att formulera lokala mål och åtgärdsprogram. Länsstyrelserna har ett regeringsuppdrag att samordna, utvärdera och presentera resultat för hur länet närmar sig de regionala miljömålen. En gång om året ska uppdraget redovisas för regeringen, som i sin tur rapporterar till riksdagen.

8.1 Regionala miljömål för Stockholms län

Länsstyrelsen i Stockholms län tog den 19 maj 2006 beslut om tretton miljömål för Stockholms län. I tabell 3 nedan redovisas regionalt beslutade miljömål med koppling till de nationella miljömål som avfallshanteringen i första hand påverkar.

De flesta regionala miljömål består av ett antal regionala delmål (några miljömål saknar dock delmål). I tabell 3 återges detaljerade mål för de tre första miljömålen för vilka avfallshanteringen har störst betydelse. För delmål till övriga regionala miljömål hänvisas till ”Miljömål för Stockholms län”². Till varje regionalt delmål finns en eller flera indikatorer, som har tagits fram

² Länsstyrelsen i Stockholms län (2006): ”Miljömål för Stockholms län”, www.ab.lst.se. Att maj 2007.

som en hjälp för uppföljning. Handlingsplaner med åtgärder ska tas fram för varje regionalt miljömål. Handlingsplanerna innehåller åtgärder för respektive regionalt delmål, uppgifter om vem som är ansvarig för åtgärdernas genomförande samt vid vilken tidpunkt åtgärden ska vara genomförd. I framtagandet av handlingsplanerna medverkar flera aktörer såsom kommuner, länsstyrelsen, landstinget, skogsstyrelsen, ideella organisationer, verksamhetsutövare och markägare.

Tabell 3. Miljömål som berör avfallshantering

Detaljerade mål återges för de tre första miljömålen för vilka avfallshanteringen har störst betydelse. För delmål till övriga regionala miljömål hänvisas till "Miljömål för Stockholms län"¹².

Nationella miljömål	Nationella delmål	Regionala Miljömål	Regionala delmål
God bebyggd miljö	Mängden deponerat avfall exklusive gruvavfall skall minska med minst 50 procent till år 2005 räknat från 1994 års nivå.	Planeringsunderlag.	Mängden deponerat avfall i länet ska minska med minst 50 procent till år 2010 räknat från 1994 års deponerade mängd i förhållande till befolkningsunderlag och industriell verksamhet.
	Senast år 2010 skall minst 50 procent av hushållsavfallet återvinnas genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling.	Minskat buller.	
	Senast år 2010 skall minst 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser källsorterat matavfall till såväl hemkompostering som central behandling.	Bullerkartläggning.	
	Senast år 2010 skall minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp återföras till produktiv mark, varav minst hälften bör återföras till åkermark.	Bevara tysta områden.	
		Uttag av naturgrus.	
		Ballastförsörjning	Minst 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker i länet ska senast år 2010 återvinnas genom biologisk behandling.
		Mindre mängd deponerat avfall.	Matavfall och därmed jämförligt avfall från livsmedelsindustrier med mera i länet återvinns senast år 2010 genom biologisk behandling.
		Återvinning av avfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker	
		Återvinning av avfall från livsmedelsindustrier.	
		Energianvändning i bostäder och lokaler.	För detaljerade mål till övriga angivna regionala miljömål hänvisas till "Miljömål för Stockholms län"

Nationella miljömål	Nationella delmål	Regionala Miljömål	Regionala delmål
Begränsad klimatpåverkan	De svenska utsläppen av växthusgaser skall som ett medelvärde för perioden 2008–2012 vara minst 4 % lägre än utsläppen år 1990.	Minskade utsläpp av växthusgaser	Utsläpp av koldioxid i länet per person och år ska minska till 3,1 ton år 2010.
Giftfri miljö	Kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper (2010)	Ökad upphandling av miljömärkta varor	Andelen miljömärkta varor och tjänster av den totala offentliga upphandlingen i länet ska öka med fem procent per år.
	Information om farliga ämnen i varor (2010)	Omhandertagande av miljöfarliga ämnen	
	Utfasning av farliga ämnen (2007/2010)	Minskad användning av tungmetaller	Mängden miljömassigt riktigt omhandertaget kvicksilver, PCB och andra miljöfarliga ämnen från ombyggnad och rivning har ökat senast år 2010 jämfört med år 2004.
	Fortlopande minskning av hälso- och miljörisker med kemikalier (2010)	Förbättrad slamkvalitet	
		Ökad andel miljöbränsle	
		Tjänlig matfisk	
		Rena vattentäkter	Spridningen och användningen i länet av bly, kadmium, kvicksilver samt koppar ska minska fram till år 2010
		Förorenade områden	Slam från länets kommunala avloppsreningsverk ska vara av den kvaliteten att det kan läggas på åkermark. Andelen miljöbränsle som säljs i länet ska senast år 2010 ha ökat med 300 procent jämfört med år 2004. All matfisk som fångas i Stockholms län ska senast år 2010 vara tjänlig som människoföda. Länets kommunala vattentäkter ska senast

Nationella miljömål	Nationella delmål	Regionala Miljömål	Regionala delmål
			år 2010 vara fria från bekämpningsmedel, organiska miljögifter, läkemedel och hormoner. Samtliga förorenade områden i länet som innebär akuta risker vid direktexponering eller som hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden ska senast år 2010 vara utredda och vid behov åtgärdade
Frisk luft	Minskade utsläpp av kvävedioxid (2010) Minskade utsläpp av marknära ozon (2010) Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen (2010) Minskade utsläpp av partiklar (2010)	Minskade utsläpp av kvävedioxid (2010) Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen (2010) Minskade utsläpp av benso(a)pyren (2015) Minskade utsläpp av partiklar (2010)	
Ingen övergödning	Minskade utsläpp av fosforföreningar (2010) Minskade utsläpp av kväveföreningar till havet (2010) Minskade utsläpp av kväveoxider till luft (2010)	Minskade fosforutsläpp Minskade fosforutsläpp från enskilda VA-anläggningar Fosforhalt i avloppsvatten Utsläpp genom bräddningar Minskade kväveutsläpp (till länets kustvatten) Minskade ammoniakutsläpp	
Bara naturlig försurning	Färre försurade vatten	Minskad försurning av	

Nationella miljömål	Nationella delmål	Regionala Miljömål	Regionala delmål
	(2010)	sjöar och rinnande vatten	
	Ingen ökad försurning av skogsmark (2010)	Minskad försurning av skogsmarken	
	Minskade utsläpp av svaveloxider till luft (2010)	Minskade utsläpp av kväveoxider	
	Minskade utsläpp av kväveoxider till luft (2010)		
Skyddande ozonskikt	Inget utsläpp av ozonnedbrytande ämnen (2010)	Utsläpp av ozonnedbrytande ämnen	

9. Regionala utvecklingsplaner för Stockholmsregionen (RUFs)

Stockholms läns landsting är regionplaneorgan för Stockholms län och har utarbetat två regionala utvecklingsplaner som innefattar frågeställningar som har betydelse för regionen. Den första RUFs-planen (RUFs 2001) har spelat en central roll som projekteringsinstrument för hela regionen och är aktuell mellan åren 2001-2008. RUFs 2001 har utgjort en samlad grund för regionala beslut och haft en viktig betydelse för mellankommunal samverkan. Nya visioner, mål och strategier har fastställts i den nästkommande regionplanen (RUFs 2010), den nya planen är på sikt tänkt att ersätta den äldre. Gemensamt för RUFs-planerna är att de är tänkta att utgöra underlag för kommunernas och olika regionala aktörers planering av Stockholmsregionen. Stockholmsregionens tillgång på tätortsnära natur, rent vatten, frisk luft och rika natur- och kulturmiljöer har betydelse för regionens attraktivitet och för invånarnas hälsa och livsmiljö. Möjligheterna att tillgodose de behov som förknippas med en förväntad befolkningstillväxt genom omvandling, förtätning och komplettering inom befintlig bebyggelse är inte obegränsade. Därför behöver kvaliteter i såväl den byggda som den obebyggda miljön säkras för framtida behov.

Ett effektivt mark-, vatten-, och naturresursutnyttjande är grundläggande för regionens långsiktiga utveckling. Det gäller att skapa beredskap för kommande utveckling genom att samlat och långsiktigt förvalta och utveckla regionens fysiska strukturer och tillgångar – mark, vatten, bebyggelse och anläggningar. Inom avfallsavsnittet har följande områden behandlats och angivits som inriktningsmål:

- Upprätta en regional avfallsplan
- säkra reservat för fortsatt deponering

- regionala anläggningar behövs för mottagning och sortering av avfall, särskilt rivnings- och schaktmassor
- stat och kommun bör i sin upphandling prioritera återanvänt material
- reservera mark för ytterligare någon eller några förbränningsanläggningar för avfall.

I den andra och kommande RUFS-planen understryks vikten av att avfallsfrågor bör integreras i planen som en del av regionens och storregionens infrastruktur. RUFS 2010 bedömer att avfallssektorn alltmer kommer att integreras i energisektorn genom avfallsförbränning och biogasproduktion. Planerade utbyggnader av ny förbränningsanläggningar kommer att behövas i Brista, Hagby, Igelsta och Jordbro för att undvika deponering. Kommuner måste reservera plats för mindre lokala insamlingsställen, hantering och återvinning.

Ytterligare anger RUFS 2010 att kunskapsunderlag bör tas fram i form av en sammanställning och redovisning av avfallsflöden och mängder som är viktiga att ha en uppfattning om i den fysiska planeringen. Dessutom pekas den infrastrukturella egenskapen i avfallsservicen ut som betydande för planen och det anges att kopplingen till planer för mark och vatten bör vara tydliga. Det betonas även att regionens tekniska system för vatten, avlopp, energi och avfall är vitala och kräver långsiktig planering och framförhållning. Ett regionalt perspektiv behövs också på lokalisering av andra stora anläggningar som hör storstaden till.

Lokala miljömål för Tyresö kommun

1. Inledning.....	2
2. Avfall	3
3. Boende och byggande.....	4
4. Demokrati.....	5
5. Ekonomi.....	5
6. Förbrukningsel och uppvärmning.....	6
7. Hälsa	6
8. Kemiska ämnen och produkter	7
9. Natur	7
10. Näringsliv och industri	8
11. Trafik och transporter	8
12. Utbildning.....	9
13. Varor och tjänster	9

1. Inledning

På regional och lokal nivå ska de nationella miljömålen brytas ner till åtgärder som främjar en hållbar utveckling. Detta gäller såväl kommunens egna förvaltningar som företag och den enskilde kommuninvånaren. Tyresö kommun vill åstadkomma ett ekologiskt hållbart Tyresö, enligt de regionala miljömålen intentioner. Tyresö kommun arbetar för att uppnå de regionala miljömålen för Stockholms län genom olika åtgärder på lokal nivå. Åtgärderna bygger på kommunala mål från kommunens plan för en hållbar utveckling.

Tyresö kommun har arbetat med Agenda 21 och hållbar utveckling sedan 1994. Det första lokala måldokumentet antogs av kommunfullmäktige 1998. Under våren 2003 antog kommunfullmäktige broschyren *Tyresö kommuns övergripande mål för hållbar utveckling*. Det är ett gemensamt ansvar att på nationell och lokal nivå anpassa verksamheter och fatta beslut med kommande generationer i åtanke. Tyresö kommuns övergripande mål är därför direkt eller indirekt kopplade till Sveriges miljömål.

Andra lokala måldokument:

- Översiktsplan för Tyresö kommun
- Fördjupad översiktsplan för Östra Tyresö kommun
- Trafiknätsanalys för centrala Tyresö kommun
- Program för förnyelse och utveckling av Tyresö Centrum
- Dagvattenhanteringsplan för Tyresö kommun
- Kommunens naturinventering
- Tyresåsamarbetet (fem kommuner och Länsstyrelsen i Stockholms län)
- Ökad delaktighet för personer med funktionshinder

Denna bilaga redovisar översiktligt broschyren *Tyresö kommuns övergripande mål för hållbar utveckling*, men även relevanta delar av *Tyresö kommuns översiktsplan, utställningsförslag, juni 2007*. Översiktsplanen redogör för kommunens vision och strategiska utvecklingsområden. Den politiska visionen är: *Trygga, trivsamma Tyresö – allas vårt ansvar*. Visionen berättar vad kommunen vill åstadkomma och stå för. Visionen ska vara vägledande för kommunens strategiska arbete och fungera som en viktig del i kommunens långsiktiga planering.

Tyresö kommun har tre strategiska utvecklingsområden:

- God boendemiljö och livskvalitet
- Kvalitet och service
- God ekonomisk hushållning

De strategiska områdena som redovisas i översiktsplanen innefattar såväl en glittrande skärgård och milsvida skogar som bra bostäder och goda kommunikationer. Livskvalitet och service ska gå hand i hand när kommunen planerar för framtida markanvändning och boendemiljöer fram till år 2020. De strategiska utvecklingsområdena innefattar bland annat bostäder med hög kvalitet, tillgång till god service i alla kommundelar och att kommunen verkar för en långsiktigt ekologisk hållbar utveckling. Utvecklingsområdet innefattar även att kommunen aktivt arbetar för att minska samhällets sårbarhet samt för att förebygga brott och olyckor i Tyresö. Både broschyren *Tyresö kommuns övergripande mål för hållbar utveckling* och översiktsplanen beskriver vikten av att arbetet med miljöfrågor sker på lokal nivå och förankras hos såväl beslutsfattare, medarbetare som medborgare. Broschyren behandlar 12 olika delområden: *Avfall, Boende och byggande, Demokrati, Ekonomi, Förbrukningsel och uppvärmning, Hälsa, Kemiska ämnen och produkter, Natur, Trafik och transporter, Varor och tjänster, Utbildning samt Näringsliv och industri*.

2. Avfall

Den ökande mängden avfall är ett av det moderna samhällets största problem. Material som läggs på deponi, försvinner ut ur kretsloppet och bidrar till en ökad resursanvändning och nedsmutsning av miljön då svårnedbrytbara ämnen främst sprids till omgivande mark, vatten och i vissa fall även luft.

Lokala miljömål:

”Mängden avfall ska minimeras”

Bidrar framförallt till att uppfylla miljömålet *giftfri miljö*, men även, *begränsad klimatpåverkan* och *frisk luft*.

”Andelen källsorterat avfall ska maximeras”

Bidrar framförallt till att uppfylla miljömålet *giftfri miljö*, men även *begränsad klimatpåverkan*, *frisk luft* och *skyddande ozonskikt*.

3. Boende och byggande

Det är viktigt att bygga med framtiden i tankarna. Hus står länge. Att de som vistas i husen ska må bra är en självklarhet som tyvärr inte alltid fungerar i praktiken. Vågar tar plats och orsakar genom trafiken både buller och miljö och hälsoskador. Hårdgjorda ytor medför ökade mängder dagvatten som göder och förorenar vattendrag, sjöar och hav. Den omgivande miljön påverkas ekologiskt men även estetiskt av byggandet, både på kort och på lång sikt. Att ta hänsyn till ekologi och hälsa i alla led kräver ett nytt synsätt i planering och genomförande.

I kommunen sker en successiv anslutning till det kommunala vatten- och avloppsledningsnätet. Cirka 75 procent av de kvarvarande enskilda avloppen i de kustnära omvandlingsområdena ska vara anslutna till år 2030. När det gäller fosfor från jordbruket så beräknas inga större förändringar behöva göras i verksamheterna. Den diffusa fosforspridningen från planteringar och villaträdgårdar kommer fortsättningsvis att öka i betydelse.

En bullerkartläggning har tagit fram för hela kommunen. Samhällsplaneringen utgår ifrån denna kartläggning för att all nybyggnation ska klara uppsatta bullernormer. Specifika bullerutredningar görs i samband med detaljplaner om kommunen misstänker att de rekommenderade bullernivåerna kommer att överstigas.

Kommunen renoverar äldre kommunala fastigheter och installerar då om möjligt fjärrvärme och/eller bergvärme. Dessutom försöker kommunen alltid se till att alla byggnader är välisolerade.

Lokala miljömål:

”Miljö och kretsloppsanpassade byggnadsmetoder och byggnadsmaterial ska användas”

Bidrar framför allt till att uppfylla miljömålen *giftfri miljö* och *god bebyggd miljö*.

”Vid markexploatering ska ekologiska aspekter beaktas”

Bidrar framför allt till att uppfylla miljömålet *god bebyggd miljö*, men även *bara naturlig försurning, ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, hav i balans samt levande kust och skärgård, myllrande våtmarker, levande skogar, ett rikt växt- och djurliv* samt *ett rikt odlingslandskap*.

”Ingen ska få försämrad hälsa av inomhusmiljön”

Bidrar indirekt på lång sikt att uppfylla miljömålen *god bebyggd miljö* samt *säker strålmiljö*.

4. Demokrati

Engagemang i den egna kommunen eller närområdet är viktigt. Demokrati betyder just folkstyre och processen bygger på delaktighet. Medborgarnas aktiva deltagande är en förutsättning för att den lokala demokratin ska fungera så bra som möjligt. Tyresö kommun har kvalitetsgarantier för många av sina verksamheter, men också för rutiner för synpunkter och klagomål. Sverige är ett land i Norden, Europa och världen. Vi är beroende av andra länders beslut och agerande, på samma sätt som våra beslut och ageranden påverkar andra länder. Det internationella vänortssamarbetet kan skapa viss gemenskap med omvärlden.

Lokala miljömål:

”När demokratin ska förbättras”

Indirekt kan samtliga miljömål beröras

”Tyresö kommun ska ha ett internationellt samarbete”

Indirekt kan samtliga miljömål beröras

5. Ekonomi

Ekonomi har en central roll i arbetet för hållbar utveckling. Alla frågor omfattar egentligen ekonomi i någon form, både de stora och de små besluten. Att väga in miljöaspekter i ekonomin blir i framtiden nödvändigt. Att värna om miljön kostar också pengar. Ibland kan investeringar till synes verka dyra, men genom exempelvis minskad energianvändning kan pengar sparas.

Lokala miljömål:

”Kommunens taxor och avgifter ska vara utformade så att miljöanpassat agerande gynnas”

Målet är utformat utifrån kommunens verksamhetsområden och indirekt kan samtliga miljömål beröras.

”Vid nyinvesteringar ska sådana åtgärder beaktas som kan leda till förbättrad miljö och ekonomi på sikt”

Indirekt kan samtliga miljömål beröras.

6. Förbrukningsel och uppvärmning

Koldioxid är en växthusgas och finns naturligt i atmosfären. Gasen bildas även då fossila bränslen som kol, olja, bensen och naturgas förbränns. Koldioxid från fossila bränslen är den dominerande källan till den förstärkta växthuseffekten som hotar att förändra jordens klimat. Den globala medeltemperaturen har ökat med 0,78 grader Celsius sedan år 1900. För framtida energianvändning behöver den förnyelsebara energin öka. Förnyelsebar energi är exempelvis vatten-, vind- och solenergi samt biobränsle som inte bidrar till den förstärkta växthuseffekten.

Ytterligare utbyggnad av fjärrvärmenätet kan ge en stor energieffektivisering och ett minskat beroende av fossila bränslen. Kommunens strategi att bygga mer bostäder i centrum- och kollektivtrafiknära lägen, kan bidra till att klimatpåverkan begränsas då fler väljer att åka kollektivt.

Lokala miljömål:

”Koldioxidutsläppen från fossila bränslen ska minimeras”

Bidrar framför allt till att uppfylla miljömålet *begränsad klimatpåverkan*, men även *frisk luft*, *bara naturlig försurning*, *giftfri miljö*, *ett rikt växt- och djurliv* samt *ingen övergödning*.

”Andelen förnyelsebar energi ska maximeras”

Bidrar framförallt till att uppfylla miljömålet *begränsad klimatpåverkan*, men även *frisk luft*, *bara naturlig försurning*, *giftfri miljö* samt *ingen övergödning*.

7. Hälsa

Många ämnen som är farliga för miljön är även farliga för människor. Vissa ämnen lagras i våra kroppar och om halterna blir för höga, orsakar skador. Andra ämnen kan vara föroreningar som mer direkt orsakar olägenheter och sjukdomar. Dagens livsstil och dess höga tempo orsakar samhället stora kostnader för sjukskrivningar på grund av bland annat stress, vilket inte är en hållbar utvecklingstrend. Att kunna vistas ute alla tider på dygnet eller i sitt eget hem utan att känna rädsla, är också en viktig faktor för människors hälsa.

Lokala miljömål:

”Tyresö ska vara en trygg, trivsamt och hälsosamt kommun”

Bidrar indirekt på lång sikt till att uppfylla miljömålen *frisk luft*, *giftfri miljö*, *säker strålmiljö* samt *god bebyggd miljö*.

”Barn och ungdomar ska ha en positiv hälsoutveckling”

Bidrar indirekt på lång sikt till att uppfylla miljömålen *frisk luft*, *giftfri miljö*, *säker strålmiljö* samt *god bebyggd miljö*.

8. Kemiska ämnen och produkter

Antalet kemiska produkter ökar och det är inte alltid känt hur de ingående ämnena påverkar miljö och hälsa på lång sikt. Många farliga ämnen ingår i produkter, exempelvis mjukgörare i plaster och flamskyddsmedel i datorer och möbler. Andra ämnen som bekämpningsmedel är avsiktligt farliga. Ämnen som har sådana egenskaper att de kan skada levande organismer sägs vara toxiska (giftiga). Om toxiska ämnen finns ute i naturen kallas de miljögifter. Ämnen som är persistenta (långlivade) bryts ned väldigt långsamt eller inte alls, de hinner även transporteras långa sträckor med vind eller vatten. Många toxiska, persistenta ämnen är fettlösliga, vilket innebär att de kan tas upp och lagras av levande organismer såsom människor, djur och växter.

Lokala miljömål:

”Användningen av svårnedbrytbara, naturfrämmande ämnen och produkter ska minimeras”

Bidrar framförallt att uppfylla miljömålen *giftfri miljö* samt *god bebyggd miljö*, men även *frisk luft*, *skyddande ozonskikt*, *levande sjöar och vattendrag*, *grundvatten av god kvalitet*, *hav i balans samt levande kust och skärgård*, *myllrande våtmarker*, *levande skogar*, *ett rikt växt- och djurliv* samt *ett rikt odlingslandskap*.

9. Natur

Den biologiska mångfalden utgör grunden för människans överlevnad. Det innebär att vi måste bevara olika naturliga processer, exempelvis fotosyntesen i de gröna växterna, nedbrytningen i jorden, pollineringen av våra grödor och den naturliga vattenregleringen i skogslandskapet som vi är beroende av för att få syre, mat och rent vatten.

I Tyresö är framförallt Åvaåns sjöar påverkade av kraftig försurning. Under 30 år har ett kalkningsprogram utförts av staten för vissa av sjöarna som bedömts ha störst behov. Under 80- och 90-talen utfördes av ett antal kommuner studier av försurningen av skogsmarken och inventering av olika ståndarters vitalitet då det gäller barrförluster hos gran. Den senaste inventeringen från 1995 visade på en återhämtning för skogsmarken förutom närmast större trafikleder. De försurande ämnena i atmosfären och i nederbörden har minskat under senare år. De tidigare åtgärderna mot stora utsläpp av svavel främst olja för transporter har minskat. Utsläppen av kväveoxider minskar inte i samma omfattning. Av den regional påverkan utgör cirka 50 procent av nedfallet från verksamheter inom länet främst från vägtrafiken.

I kommunen är cirka en tredjedel av markarealen skyddad och merparten av densamma är skogsmark. I kommunen finns stora arealer skogsmark som sköts genom fri utveckling och innehåller död ved. Gammelskogsarealerna i Tyresö är acceptabla genom de bestånd som finns kvar i Tyresta. Lövskog prioriterar kommunen på flera platser som även tidigare varit hagmarker.

Lokala miljömål:

”Vattenkvaliteten i vattendrag, sjöar och hav ska förbättras”

Bidrar framförallt att uppfylla miljömålen *levande sjöar och vattendrag*, *hav i balans*, *ett rikt växt- och djurliv* samt *levande kust och skärgård*.

”Områden med särskilda natur- och/eller rekreativvärden ska bevaras”

Bidrar framför allt till att uppfylla miljömålen *levande sjöar och vattendrag*, *hav i balans samt levande kust och skärgård*, *myllrande våtmarker*, *levande skogar*, *ett rikt växt- och djurliv* samt *god bebyggd miljö*.

”Andelen jordbruksmark i kommunen ska bibehållas”

Målet är utformat utifrån kommunens verksamheter och berör framför allt *ett rikt odlingslandskap* samt *god bebyggd miljö*.

10. Näringsliv och industri

Miljölagstiftning och miljöavgifter påverkar näringslivets agerande i kommunen. Miljöhänsyn och social hänsyn spelare en allt större roll för näringslivets konkurrenskraft. Det har därför stor betydelse för global hållbar utveckling hur det lokala näringslivet agerar genom sina produktionsmetoder, etik, visioner samt produkter som säljs och köps utanför Tyresö. Om företagen i Tyresö kommun dessutom ställer krav på sina underleverantörer kan verkan bli ännu större.

Lokalt miljömål:

”Kommunen ska ha ett miljöinriktat näringslivsprogram”

Berör samtliga miljömål.

11. Trafik och transporter

I takt med att fler flyttar till stockholmsregionen och att fler vägar byggs, ökar person- och godstransporterna. Dessa transporter står för en betydande del av de utsläpp som förstör miljön och människors hälsa. Den förstärkta växthuseffekten orsakas främst genom användningen av fossila bränslen. Vägar ökar rörligheten för den enskilde bilisten, men tar plats i grönstrukturen och hindrar fri rörlighet på marken för både människor, växter och djur. Behovet av person- och godstransporter kommer att finnas kvar, men sättet vi transporterar på samt vilka energikällor som används behöver förändras betydligt för att en hållbar utveckling ska kunna bli möjlig.

I Tyresö har personbilinnehavet fördubblats mellan 1980 och 2005 medan den vuxna delen av befolkningen har ökat med 25 procent. För att lyckas minska koldioxidutsläppen i enlighet med målen så krävs mer investeringar i kollektiva trafikmedel som genererar minimalt med koldioxid per transporterad personkilometer.

Lokala miljömål:

”Koldioxidutsläppen från fossila bränslen ska minimeras”

Bidrar framför allt att uppfylla miljömålet *begränsad klimatpåverkan*.

”Andelen drivmedel från förnyelsebara källor ska maximeras”

Bidrar framför allt till att uppfylla miljömålet *begränsad klimatpåverkan*, men även *frisk luft*, *bara naturlig försurning*, *giftfri miljö*, *ett rikt växt- och djurliv* samt *ingen övergödning*.

”Antal bostäder och rekreationsområden där människor störs av buller ska minimeras”

Målet är utformat utifrån kommunens verksamheter och berör framför allt miljömålet *god bebyggd miljö*.

”Kommunen ska verka för ökad användning av miljöanpassade transportmedel”

Målet är utformat utifrån kommunens verksamheter och berör framför allt miljömålet *begränsad klimatpåverkan*, men även *frisk luft*, *bara naturlig försurning*, *giftfri miljö* samt *ingen övergödning*.

12. Utbildning

Kunskap är grunden för alla typer av förändringsprocesser. Sambandet mellan kunskap och agerande påverkar omvärlden genom bland annat livsstil och konsumtion. Agerandet påverkar möjligheterna att uppnå det globala målet om en hållbar utveckling. Varje dag fattar vi små och stora beslut som bygger på invanda mönster och förvärvad kunskap. Ju yngre vi är då kunskapen tas in, desto snabbare är förändringsprocessen, även om möjligheterna till förändring finns kvar under hela livet.

Lokalt miljömål:

”Kunskapen i Tyresö kommun kring frågor som rör hållbar utveckling, ska öka och breddas”

Berör samtliga miljömål.

13. Varor och tjänster

Alla former av inköp påverkar miljön lokalt, men främst regionalt och globalt. Varor transporteras långa sträckor. Produktionsmetoder och transporter påverkar miljö och hälsa direkt, men även indirekt om giftiga restprodukter sprids vid användande eller efter kassering.

Lokala miljömål:

”Upphandling ska ta hänsyn till miljö- och etiska aspekter såsom ekologisk produktion, miljö- och rättvisemärkning samt transporter”

Berör samtliga miljömål.

”Andelen ekologisk producerad mat som serveras i Tyresö kommun ska maximeras”

Bidrar framför allt till att uppfylla miljömålen giftfri miljö, ingen övergödning, ett rikt växt- och djurliv samt ett rikt odlingslandskap.